

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
494-08

meddelad i Stockholm den 17 november 2008

KLAGANDE

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Stockholm dom den 15 november 2007 i
mål nr 4920-07 (bilaga)

SAKEN

Arbetslöshetsförsäkring

YRKANDEN

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) yrkar att
Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer länsrättens
dom.

AA bestrider bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN

IAF anför bl.a. följande. Frågan i målet är om den som tar arbete i ett
annat EU/EES-land och omfattas av det landets försäkring, men

Dok.Id 59528

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

samtidigt kvarstår som medlem i svensk arbetslöshetskassa, måste ansöka om inträde i kassan på nytt vid hemkomsten för att få tillgång till den svenska inkomstbortfallsförsäkringen. Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen har till syfte att samordna bl.a. arbetslöshetsförsäkringssystemen inom EU. Förordningen innehåller regler för bestämmande av tillämplig lagstiftning för den som omfattas av dess personkrets. Dessa bestämmelser utgör ett fullständigt system av lagvalsregler som får den verkan att den nationella lagstiftaren undandras behörigheten att fastställa omfattningen av och villkoren för tillämpningen av den nationella lagstiftningen, både i fråga om den personkrets på vilken den är tillämplig och i fråga om dess territoriella tillämpningsområde (EG-domstolens dom den 11 november 2004 i mål C-372/02, punkt 18). Av artikel 13.1 förordningen följer att en arbetstagare inom EU/EES-området kan omfattas av endast ett lands lagstiftning. Av artikel 13.2 a följer huvudregeln att den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium är hänvisad till det landets arbetslöshetsförsäkring. Förordningens artikel 71 utgör en särskild regel om tillämplig lagstiftning. Enligt artikel 71.1 b ii ska den som anses vara s.k. oäkta gränsarbetare eller sällanhemvändare, som är helt arbetslös och under sin senaste anställning var bosatt i ett annat land än arbetslandet, få arbetslöshetsersättning i bosättningslandet som om han eller hon senast hade varit anställd där.

Medlemsvillkoret i 7 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) innebär, i beaktande av förordningens regler om tillämplig lagstiftning, att den sökande oavbrutet har omfattats av den svenska inkomstbortfallsförsäkringen under åtminstone tolv månader. För detta ändamål kan även försäkrade perioder som har fullgjorts i andra EU-länder som ligger i anslutning till inträdet i den svenska inkomstbortfallsförsäkringen tillgodoräknas enligt artikel 67 i förordningen. AA har enligt intyg E 301 omfattats av den spanska arbetslöshetsförsäkringen när hon arbetade i Spanien mellan september 2001 och mars 2002. Till följd av reglerna om tillämplig lagstiftning i förordning 1408/71 har hon lämnat den svenska arbetslöshetsförsäkringen på grund av detta arbete, oaktat att hon fortsatt vara medlem i en svensk arbetslöshetskassa. Artikel 71 i förordning 1408/71 har bedömts vara tillämplig när AA lämnat sin anställning i Spanien. Därmed har svensk lagstiftning varit tillämplig från denna

tidpunkt. AA uppfyller dock inte den sammanhängande tid som försäkrad som krävs för rätt till inkomstrelaterad ersättning.

Till följd av kammarrättens tillämpning kan den som, i strid med nationella regler om medlemskap i arbetslöshetskassa och gemenskapsrättsliga regler om tillämplig lagstiftning, kvarstår som medlem i en svensk arbetslöshetskassa under arbete i annat EU-land upprätthålla sin status i den svenska inkomstbortfallsförsäkringen, trots att denne får tillgång till arbetslöshetsförsäkringen i en annan medlemsstat på grund av detta arbete. Om personen i fråga väljer att ansöka om arbetslöshetsersättning i den svenska inkomstbortfallsförsäkringen, kan denne beviljas detta utan att på nytt uppfylla svensk arbetslöshetskassas villkor för inträde eller anslutning, oberoende av om artikel 71 i förordningen är tillämplig.

Medlemsperioden kan beaktas för ett medlemsvillkor oavsett om personen i fråga har omfattats av arbetslöshetsförsäkringen i ett annat land sedan inträde eller anslutning senast beviljades. Denna tillämpning medger att den som utför arbete i ett annat EU-land, och som underlåter att underrätta arbetslöshetskassan om detta och fortsätter att erlagga medlemsavgiften till kassan, kan upprätthålla sin status i den svenska inkomstbortfallsförsäkringen under en i princip obegränsad tid. Den som i enlighet med gällande regler lämnar sin svenska arbetslöshetskassa vid arbete i annat EU-land måste däremot uppfylla villkoren för inträde i svensk arbetslöshetsförsäkring när detta arbete upphör för att få sin rätt till arbetslöshetsersättning prövad av en svensk arbetslöshetskassa. Om artikel 71.1 a ii eller b ii är tillämplig, medges undantag från dessa villkor, men den sökande måste likväl lämna en skriftlig ansökan om inträde i eller anslutning till en arbetslöshetskassa för att få tillgång till den svenska inkomstbortfallsförsäkringen. För att inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning ska kunna utgå krävs därtill att den sökande i anslutning till ansökan om inträde sammanhängande varit försäkrad i ett annat EU-land eller i den svenska inkomstbortfallsförsäkringen under minst tolv månader. Den tillämpning som anvisas i kammarrättens dom får således konsekvensen att den som handlar i enlighet med nationella regler om medlemskap i arbetslöshetskassa och gemenskapsrättsliga regler om tillämplig lagstiftning hamnar i en sämre ställning än den som i strid med dessa regler upprätthåller sitt medlemskap i svensk arbetslöshetskassa vid arbete i ett annat EU-land. En sådan tillämpning strider mot principen om likabehandling och åsidosätter den enskildes rättssäkerhet.

AA anför bl.a. följande. Hon var på anställningsintervju på Humlegården i Sigtuna vilken är samma stiftelse som driver Vintersol på Teneriffa och hon uppfattade det som att hon anställdes av en svensk stiftelse. Hon har inte brutit sitt medlemskap i den svenska arbetslöshetskassan eftersom hon hela tiden i god tro varit noga med att betala sin medlemsavgift. Det var således inte aktuellt för henne att ansöka om ett nytt inträde i arbetslöshetskassan eftersom hon inte hade utträtt.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 3 § första stycket ALF har endast personer som i Sverige uppfyller ersättningsvillkoren enligt lagen rätt till ersättning, om inte något annat följer av förordningen 1408/71.

Arbetslöshetsförsäkringen består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring (4 § ALF). Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas till den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa, eller är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller de villkor som gäller för rätt till en inkomstrelaterad ersättning (6 §). Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas enligt 7 § till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ (medlemsvillkor).

Av artikel 4.1 g i förordningen 1408/71 framgår att förordningen gäller all lagstiftning om förmåner vid arbetslöshet. Enligt artikel 13.1 ska personer för vilka förordningen gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Av artikel 13.2 a framgår att den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium ska omfattas av denna medlemsstats lagstiftning.

AA arbetade under perioden den 21 augusti 2001 – den 31 mars 2002 som anställd i Spanien och återvände till Sverige efter denna period. Av intyg E 301, utfärdat av spansk myndighet, följer att hon under perioden fullgjort försäkringsperiod som anställd enligt spansk lagstiftning. Hon har sedan den 1 maj 1996 varit medlem i Akademikernas erkända arbetslöshetskassa (AEA) och fortsatte att betala avgiften till AEA under tiden hon arbetade i Spanien. I anslutning till att hon kom tillbaka till Sverige och upphörde att vara yrkesverksam i Spanien anmälde hon sig på arbetsförmedlingen den 3 april 2002. I en

ansökan som kom in till AEA den 26 mars 2004 begärde hon ersättning fr.o.m. den 3 april 2002.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

För att få försäkringsskydd för inkomstbortfall krävs enligt 7 § ALF att den enskilde varit medlem i kassan under minst tolv månader, under förutsättning att ett arbetsvillkor är uppfyllt. Detta mål rör endast frågan om AA uppfyller medlemsvillkoret, inte arbetsvillkoret.

En grundförutsättning för inkomstbortfallsförsäkringen är alltså medlemskap i en arbetslöshetskassa. En sådan kassa är en förening för vars bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Enligt 34 § den lagen har var och en rätt att bli medlem som uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Därtill kommer några ytterligare krav som inte är aktuella i detta mål. Lagen innehåller också särskilda regler om medlemskapets upphörande, om uteslutning av medlem och om medlems rätt till utträde. Kassorna intar en självständig föreningsrättslig ställning.

I 7 § ALF anges visserligen att endast den som är medlem i en arbetslöshetskassa kan få försäkringsskydd i form av inkomstbortfallsförsäkring. Som nyss sagts kan emellertid också konstateras att arbetslöshetskassorna och frågan om medlemskap i dessa är självständigt reglerad i förhållande till frågan om försäkringsskydd. Som reglerna är konstruerade finns det därför inte något hinder för den enskilde att vara medlem i en arbetslöshetskassa, även om medlemskapet av någon anledning inte skulle medföra rätt till försäkringsskydd.

I förordning 1408/71 finns tydliga s.k. lagvalsregler. Enligt dessa har AA under sitt arbete i Spanien omfattats av endast spansk försäkringslagstiftning. Enligt förordningen upphörde således hennes svenska försäkringsskydd när hon började arbeta i Spanien. Om detta också innebar att hennes medlemskap i kassan upphörde är en associationsrättslig fråga som inte omfattas av regleringen i förordningen.

Som kammarrätten konstaterat finns i lagen om arbetslöshetskassor inte några regler av innebörd att ett medlemskap skulle upphöra utan att ett särskilt beslut om detta fattas av kassan. I målet är ostridigt att något sådant beslut inte fattats. I målet har inte heller påståtts eller annars

kommit fram att det skulle föreligga någon skyldighet för en enskild medlem att upplysa sin kassa om att denne avser att arbeta utomlands. Inte heller finns någon regel om att ett medlemskap skulle kunna upphöra automatiskt när en medlem arbetar i ett annat land eller ansluts till ett annat lands socialförsäkringssystem.

Vad gäller likabehandlingsprincipen bygger klagandens argumentation på en jämförelse med situationen att någon handlar i strid med svenska regler och gemenskapsrättsliga principer och situationen att någon handlar i enlighet med dessa regler och principer. Vad ovan anförts innebär dock att den första situationen inte föreligger i målet.

Det nu sagda leder till slutsatsen att AA måste anses ha upprätthållit sitt medlemskap i AEA under den tid hon arbetat i Spanien. Vid sådant förhållande och då, som tidigare sagts, arbetsvillkoret inte är i fråga i målet ska frågan om förutsättningarna i övrigt föreligger för henne att få ersättning prövas av arbetslöshetskassan. Överklagandet ska därför avslås.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår överklagandet.

Sten Heckscher

Marianne Eliason

Eskil Nord

Peter Kindlund

Anna-Karin Lundin

Katarina Dunnington
Föredragande regerings-
rättssekreterare

Avd I
Föredraget 2008-09-17